
Ongevallen met heftrucks

Ongevallen met heftrucks. Wie de zoekterm op Youtube intikt krijgt alvast een massa beelden te zien van voorvallen die weinig aan de verbeelding over laten. Kantelende heftrucks, vallende lading, botsingen, ... de amateur-camera's leggen genadeloos deze situaties vast. De beelden tonen bovendien aan dat ongevallen met heftrucks niet alleen spectaculair maar jammer genoeg een dagelijkse realiteit zijn. Daarbij rijzen verschillende vragen: welke ongevallen doen zich voor? En wat zijn de meest voorkomende oorzaken?

Onderwerpen: [Intern transport](#), [Arbeidsongevallen en incidenten](#)

©: PreventFocus 06/2012

Last change: 26.08.19

2% van het totaal aantal arbeidsongevallen

Het Fonds voor arbeidsongevallen ondertussen omgedoopt in Fedris, Federaal Agentschap voor beroepsrisico's) registreerde in 2010 3.283 arbeidsongevallen met Verplaatsbare transportsystemen, transportwagentjes, de categorie "betrokken voorwerp" waarin heftrucks geregistreerd worden. Meer gedetailleerde cijfers over ongevallen met heftrucks zijn niet voorhanden in de databank van het Fedris. Wel voor minder recente jaren. Vroeger werden immers andere codes gehanteerd op de arbeidsongevallenaangifte en de code 216 in de rubriek materiële oorzaak wees op heftrucks (tabel 1a).

De cijfers vertonen, ondanks de lichte verschillen, een vrij stabiele trend over de jaren heen. Jaarlijks zijn er zo'n 3.000 ongevallen met verplaatsbare transportsystemen,

transportwagentjes. De meeste van deze ongevallen worden genoteerd in de categorieën zonder gevolg en tijdelijke ongeschiktheid. Ongevallen met verplaatsbare transportsystemen maken ongeveer 2% uit van het totaal aantal arbeidsongevallen. Uit een antwoord op een schriftelijke vraag in 2018 blijkt alvast dat het ongevallen met heftrucks op hetzelfde niveau blijft. Cijfers geven aan dat er 2016 bijna 3500 ongevallen met heftrucks gebeurden (tabel 1b).

Verlies van controle

De meeste van de ongevallen met Verplaatsbare transportsystemen, transportwagentjes hebben te maken met een "verlies van controle". Bijna 1 op 4 van dergelijke ongevallen is te wijten aan een verlies van controle over het transportmiddel zelf. En daar komen bovendien 6% ongevallen bij die te wijten zijn aan een verlies van controle over de lading (tabel 2). Vaak gaat het om ongevallen waarbij de slachtoffers gekneld of verpletterd raken, tussen (16%) of onder (5,5%), voorwerpen. Ook contact met andere voorwerpen (11%) en fysieke belasting van het bewegingsapparaat (11%) zijn veel voorkomende vormen van ongevallen. De meeste van deze ongevallen gaan gepaard met oppervlakkige letsels (30%) gevolgd door verstuikingen, verrekkingen (13%) en inwendige letsels (9%).

Vooraf voetgangers

De cijfers van het Fonds voor Arbeidsongevallen geven reeds een indicatie van het aantal en de belangrijkste kenmerken van ongevallen met heftrucks. Om een duidelijker beeld te krijgen, is echter een diepgaander analyse nodig op basis van ongevalsbeschrijvingen. In Nederland is een analyse uitgevoerd op 700 ongevallen waarbij een heftruck betrokken is en die aangegeven werden bij de arbeidsinspectie. De arbeidsongevallen vonden plaats in de periode 1998-2004. De ongevallen werden geanalyseerd met de Storybuildermethode om de meest voorkomende ongevalsscenario's en de oorzaken te analyseren. De vijf ongevalsscenario's die zich het meest voordeden, staan beschreven in tabel 3. Het gaat om

de aanrijding van een voetganger door een heftruck, een ongeval door een bewegend voertuig, vallende voorwerpen, val van de heftruck en het bekneld raken. De directe oorzaken die in verband kunnen gebracht worden met elk van deze ongevalsscenario's, wijzen regelmatig op het gebrek aan de nodige kennis en vaardigheden bij de bestuurder. Ook de infrastructuur is vaak niet in orde. Het niet scheiden van voetgangers- en transportzones ligt in heel wat gevallen aan de basis van het ongeval. Deze directe oorzaken zijn terug te brengen op een aantal onderliggende oorzaken zoals onvoldoende aandacht voor de motivatie en het gedrag, onvoldoende verstrekken van opleiding, enz.

Zijwaarts kantelen

Een onderzoek naar ongevallen met heftrucks in de UK levert een gelijkaardig beeld op. Aanrijdingen door heftrucks voeren de lijst van ongevallen aan. Meestal zijn voetgangers het slachtoffers (tabel 4). Het hoeft dan ook geen verbazing te wekken dat deze ongevallen vaak gebeuren op drukke plaatsen, in nauwe doorgangen en in leveringszones waar goederen aan- en afkomen. Het kantelen van de heftruck is eveneens een veel voorkomende vorm van ongevallen. Meestal kantelt de heftruck zijwaarts. Het achterwaarts kantelen komt maar zelden voor. De oorzaken voor het kantelen van de heftruck hebben te maken met het manoeuvreren op hellingen, het overladen van de heftruck, het bewegen van de lading, enz.

Zowel de Nederlandse studie als de Britse studie wijzen erop dat de interactie tussen heftrucks en andere weggebruikers, vooral voetgangers, een reëel risico vormt. Dergelijke ongevallen brengen ernstige gevolgen met zich mee voor de betrokkenen. Bij het zoeken naar de gepaste preventiemaatregelen moet dan ook de nodige aandacht naar een brede set van maatregelen zoals de opleiding van heftruckbestuurders én voetgangers, een doordachte inrichting van de transportwegen en opslagruimten, duidelijke procedures alsook een aangepaste werkorganisatie.

Bronnen

Fedris, www.fedris.be

Analyse van heftruck gerelateerde ongevallen, 2007 (

<http://www.arboportaal.nl/types/brochure/ongevallen-met-heftruck.html>)

Review of key human factors involved in workplace transport accidents, 2005, Research Report 398, HSE (<http://www.hse.gov.uk/research/rrhtm/rr398.htm>)

Tabel 1a – Aantal ongevallen met verplaatsbare transportsystemen, transportwagentjes (2005-2010) en met heftrucks (2000-2004) – bron: Fedris

<i>jaar</i>	<i>zonder gevolg</i>	<i>tijdelijke ongeschiktheid</i>	<i>blijvende ongeschiktheid</i>	<i>dodelijk</i>	<i>totaal</i>
	11.04 Verplaatsbare transportsystemen, transportwagentjes (al dan niet gemotoriseerd)				
2010	1.132	1.886	264	1	3.283
2009	941	1.972	299	1	3.213
2008	1.086	2.278	367	1	3.732
2007	1.097	2.148	293		3.538
2006	1.029	1.976	271	4	3.280
2005	931	1.929	248	1	3.109

	216 Heftrucks				
2004	627	1.254	192	2	2.075
2003	615	1.170	232	2	2.019
2002	565	1.267	169	2	2.003
2001	713	1.677	252	2	2.644
2000	858	1.735	248	2	2.843

Tabel 1b - Aantal ongevallen met heftrucks (2014 - 2016) – bron: Fedris (op basis van een schriftelijk antwoord in de senaat)

Jaar	Gevolgen				Totaal
	Zonder gevolg	Tijdelijke ongeschiktheid	Blijvende ongeschiktheid	Dodelijke	
2014	1097	1814	319	0	3230
2015	1012	1870	364	1	3247
2016	1101	1947	379	1	3428

Tabel 2 - Kenmerken van de ongevallen met verplaatsbare transportsystemen, transportwagentjes in 2010 – N=3.283 – bron: Fedris

<i>Afwijkende gebeurtenis</i>		%/N
42 Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) - over een vervoer- of transportmiddel (al dan niet gemotoriseerd)	783	23,85
63 Door een voorwerp of de vaart daarvan gegrepen of meegesleept worden	421	12,82
64 Ongecoördineerde, onbeheerste of verkeerde bewegingen	387	11,79
72 Duwen, trekken	346	10,54
44 Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) - over een voorwerp (dat wordt gedragen, verplaatst, gehanteerd enz.)	201	6,12
52 Uitglijden of struikelen met val, vallen van personen - op ± dezelfde hoogte	159	4,84
33 Glijden, vallen, instorten van het betrokken voorwerp - hoger gelegen (op het slachtoffer)	100	3,05
41 Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) - over een machine (inclusief onbedoeld starten) en over het met de machine bewerkte materiaal	97	2,95
40 Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) over een machine, vervoer- of transportmiddel, handgereedschap, voorwerp, dier - niet gespecificeerd	82	2,50

99 Overige afwijkende gebeurtenissen, niet in deze lijst vermeld	81	2,47
--	----	------

Tabel 3 – Vijf meest voorkomende ongevalsscenario's bij ongevallen met heftrucks en de directe oorzaken die ermee in verband kunnen gebracht worden

Ongevals-type (scenario)	Directe oorzaken	Aantal ongevallen	%
Aanrijding van een voetganger door een voertuig	<p>Niet zichtbaar en/of hoorbaar zijn van de heftruck voor het slachtoffer (71x)</p> <p>Niet zichtbaar en/of hoorbaar zijn van het slachtoffer voor de bestuurder (143x)</p> <p>Geen goede infrastructuur, bijvoorbeeld scheiding tussen zones voor voetgangers en zones voor heftrucks (106x)</p> <p>Slachtoffer binnen de gevarenzone/operatiegebied van de heftruck (105x)</p> <p>Onbekwaamheid van bestuurder (55x) of slachtoffer (25x)</p> <p>Onbeheerd achterlaten, bijvoorbeeld geen gebruik van parkeerrem of sleutels niet uit het contact verwijderd (36x)</p>	252	36%

Ongevals-type (scenario)	Directe oorzaken	Aantal ongevallen	%
Ongeval op of in een bewegend voertuig	Onbekwaamheid van bestuurder (107x) Geen goede infrastructuur, bijvoorbeeld een begaanbare rijweg zonder obstakels (72x) Slachtoffer binnen de gevarenzone/operatiegebied van de heftruck (64x) Snelheid niet aangepast aan situatie/werkzaamheden (34x) Geen gebruik of aanwezigheid van gordel (32x) Ontoereikende beveiliging voor berijder of passagier (23x) Falen gerelateerd aan de lading (te hoog geheven last, te zware last, niet goed bevestigde lading, etc.) (23x)	172	24%

Ongevals-type (scenario)	Directe oorzaken	Aantal ongevallen	%
Contact met een vallend object	Falende preventie van binnentreden gevaarszone door slachtoffer: (30x) Onjuiste bevestiging lading (niet goed geplaatst/vastgemaakt): (27x) Falende stabiliteit voertuig (bijvoorbeeld door oneffen wegdek/ grote gaten in de vloer): (10x) Externe krachten (bijvoorbeeld de lading wordt aangestoten door iets door iemand, blijft ergens achter haken, etc.): (7x) Onvoldoende bescherming slachtoffer door persoonlijke beschermingsmiddelen (helm, veiligheidsschoenen) of afscherming: (4x)	133	19%

Ongevals-type (scenario)	Directe oorzaken	Aantal ongevallen	%
Val van (stilstaand) voertuig	Onjuiste werkmethode (verkeerde arbeidsmiddel) voor de uit te voeren werkzaamheden (67x) Falende bevestiging en uitvoering van op heftrucks gemonteerde bewegende werkplateaus (33x) Onvoldoende bekwaamheid slachtoffer bij bedienen heftruck (25x) Onvoldoende randbescherming bij werken op hoogte (19x) Onjuiste controle beweging hefmechanisme (16x)	73	10%
Beknelling tussen of tegen een object	Slachtoffer binnen gevarenzone (38x) Onbekwaamheid van bestuurder en/of slachtoffer (31x) Onjuiste keuze van materiaal en middelen voor de uit te voeren werkzaamheden (12x) Geen veilige zone gecreëerd (10x) Onbeheerd achterlaten, bijvoorbeeld geen gebruik van parkeerrem of sleutels niet uit het contact verwijderd (6x)	41	6%

Tabel 4 – Ongevallen met heftrucks: types, frequentie en ernst

		Fatal	Major	Over 3 day	Dangerous occurrences	Totals
Struck-by	Carriage/fork		1	3	1	5
	Moving truck	15	257	251	1	524
	Falling load	9	48	32	3	92
						621
Overturn	Not specified	3	5	9	21	38
	Forward		5	2	18	25
	Lateral	13	28	20	39	100
	Rearward		1			1
						164
Collisions	Fixed object		28	26	4	58
	Moving truck		9	19		28
	Overhead object		3		2	5

	Fatal	Major	Over 3 day	Dangerous occurrences	Totals
Object hit person	1	11	32	1	45
Stationary vehicle	5	7			12
					148
Fall from height	3	44	7		54
Trapping/shearing/crushing	5	30	17		52
Mechanical failure	1	5	8	31	45
Slip/trip/fall	2	20	16	2	40
Explosion		6	7	1	14
Harmful release		4	9	1	14
Loss of control	1	4	4	3	12
Mechanical fault		3	2	3	8
Ergonomic			7		7
Other			5	1	6

	Fatal	Major	Over 3 day	Dangerous occurrences	Totals
Contact (o/h electricity)				2	2
Steering wheel kickback		2			2
Totals	53	532	484	135	1204